

Helt til samlingen "Regj. & Hjemmefr." utkom har eksistensen av dette brev vært ukjent for meg og etter hva jeg har hørt også for de andre medlemmer av "Kretsen" - unntatt Norum som Trygve Lie viste det til i London. Men så liten vekt la Norum på brevets voldsomme sluttpassus at han ikke nevnte det da han kom tilbake til Stockholm og vi hadde inngående samtaler om forholdene i Norge.

Da jeg så i vinter spurte Trygve Lie om han - særlig på grunn av samme sluttpassus - husket brevet, fikk jeg et særdeles kraftig benektende svar.

("Nei. Vi fikk så mange idiotiske brev".)

Den i "R.& Hj." utelatte delen av brevet underrettet Haug meg om ved et rekommandert brev i mai 1949.

Hva innholdet av dette siste angår - når en som Haug forstår ordet likvidere som ensbetydende med å ta livet av en - så burde det være overflødig å si, at dersom noen innen Kretsen eller innen det arbeidsutvalg av K.K., hvor jeg høsten 1943 og den første del av 1944 stadig møtte, skulle ha funnet på, stikk i strid med vår kamp for rettsstaten å antyde noe slikt da ville vi andre ha ansett det som en meget dårlig spøk.

I tilknytning til Trygve Lies neglisjering av brevets voldsomme innhold må jeg gå ut fra at heller ikke Kongen eller Statsministeren har tenkt seg muligheten av at hjemmefrontledelsen har vært inne på noe så vådt som å ville ta livet av en jøssing som sto i opposisjon til den. Hadde Kongen og hans regjering hatt den fjerneste mistanke i den retning, ville nok Kretsen i klare ord fått beskjed om, at den slags menn var man ikke tjent med å ha som sine representanter i Norge.

At Kretsen, noe enkelt medlem av den eller de som på denne tid mottok eller sendte vår post, Jan Jansen og Tore Gjeldsvik heller ikke - fra legasjonen i Stockholm eller på annen vis - har mottatt Sam Knutzens brev til uttalelse, anser

Jeg helt klart. Om så hadde vært tilfelle ville jeg uvegelig ha fått vite det da jeg ca. 24 mars kom tilbake til Oslo etter å ha vært i dekning på Ringerike en måned.

Når det i dok. 209 (Bulls brev til Tr. Lie av 14 mars) heter at Sam. Knutzens brev er oversendt den vanlige hjemmefrontforbindelse til uttalelse må jeg derfor gå ut fra at dette etter nærmere ettertanke allikevel ikke har vært gjort.

Ytterligere om brevet.

Om at noen forespørsel til Oslo som i dok. 209 nevnt ikke er sendt har Jens Boyesen spurt Stockholssiden: Bull og Schive skriftlig, Hedemann, som er her og kan føres som vitne, muntlig.

Hedemann, som i første hånd foresto Stockholmlegasjonens korrespondanse med hjemmefronten (under Schive) hadde aldri sett SamKnutzens brev før Boyesen igår 25/1 1951 - viste ham det. Og han hadde aldri hørt noen antydning i retning av at noen tenkte på å likvidere Høug. Hedemann bør jo vitne. Bull, som Boyesen hadde brev fra, husker ikke noe av det hele - det kom jo tusenvis av brev.

Jens Boyesen og Hans Engen var fraværende fra Stockholm på ferie da S.K.s brev kom 14 mars. (Brev fra leg. til Oslo av 7. og 14.mars sier dette).

SøK.s brev kom gjennom Westeng.

Som vitne^{bør}/Oslosiden også føres om dette: Skjønberg, Jansen og Gjelsvik.

Dok. 215 må derfor referere seg til noe helt annet enn hva der i noten "R.&Hj." er antydnet. Hadde legasjonen sendt en forespørsel til hjemmefrontforbindelsen som i dok. 209 nevnt, ville vel dennes angivelig svar, som 215 ifølge den nevnte note skulle være, vært sendt til legasjonen og ikke til Kåre Norum.

Da dok. 215 er adressert til Norum kan det 1) referere seg til en tidligere muntlig beskjed til ham eller 2) det kan

- b) Dok. 199 - Norums rapporter fra Norge januar-februar 1944 + Norums vitneforklaring om Haugs hensynsløse agitasjon, hvor navn stadig ble nevnt. (Hans forbindelse med den amerikanske legasjon i Stockholm.)
- c) Stein Fossgards vitneforklaring om Haugs virksomhet innen lærergruppen.
- d) Dok. 212, (Kretsens rapport av 21/3 1944).
- e) Over Bkk. s. 371 (Stavangerbudskapet) med bilag 7 ad mitt brev til adv. J. av 31.okt.: Lærergruppens reaksjon overfor Haugs fremgangsmåte.
- f) Bilag 1-3 ad brev 31/10 til adv Jensen; de tre brev til Trygve Nilsen, Arvid G.Hansen og Jon Hanssen. Okkenhaug skal undersøke, om de ble holdt tilbake av Kontrollkontoret, som fikk dem av det svenske politi, idet de var kommet med en kurer (kommunistrute?) som var blitt tatt. Selv om Haug nekter å ha skrevet dem bør vel Haug og Ribsskog spørres om de har kjennskap til dem.
- g) Dok. 227 og lærer Einar Froggruds vitneprov.
- h) Den farlige side ved agitasjonen, at de allierte kunne tro det var greske tilstander i Norge fremgår av statsminister Nygaardsvolds beskjed, gjengitt i Over Bkk. side 379 rettet til Trygve Nilsen i anledning av Nilsens brev, dok. 201 side 370 nederst - side 371.
- i) Dok. 242. Hjemmefrontledelsens redegjørelse for agitasjonen (side 422, avsnitt 4, 3 og 2 nedenfra samt avsnittet, "Nynazismen" på side 428-430.)

II Agitasjonens grunnløshet (og farlighet)

- a) Dok. 184 vedlegg I; Kretsens brev til Statsministeren av 10/11 1943.
- b) Dok. 184, Vedlegg II med bilag 1; Kretsen til Statsministeren 17/11 1943 om dens redegjørelse og henstilling til Haug (Ribsskog møtte ikke)

Ad. Sam.Knutzens påberopelse av strl. § 249, 3

- 1) fordi han etter sin avtale i Stockholm i 1941 med militær-attaché Smith-Kielland om å sende etterretninger fra Norge var pliktig til å uttale seg og
- 2) fordi han har uttalt seg til berettiget varetagelse av andres, den norske motstandsbevegelses tarv.

Den energiske og hensynsløse agitasjon som Haug og Ribsskog, Trygve Nilsen og Sven Svensson drev var grunnløs og samtidig både farlig for hjemmefrontens sikkerhet og egnet til å skaffe oss en fremmed administrasjon eller iøllfall fremmed kontroll av vår administrasjon.

I. Selve agitasjonen.

a) Kan - og bør - man søke å føre avgjørende bevis for, at det i Over Bkk. s. 252 gjengitte kjedebrev var skrevet av Haug og/eller Ribsskog? Innholdet tyder på en skolemann. Vi har Hans Engens erklæring av november 1950 om at han fikk avskrifter av brevet av Okkenhaug under et grønsenøte. Dette fortalte han meg den gang. Og Okkenhaug husker, at brevet var et vedlegg til et av kontrollkontoret åpnet brev fra Trygve Nilsen til Lars Evensen, undertegnet "700" som var T.Nilsens merke. Men kunne kanskje under vitneførsel spørre T.N. og Ribsskog og Haug selv om hvem som hadde skrevet det eller om de har kjennskap til det. Jeg anser det idag ikke usannsynlig at Ribsskog er forfatteren, og da har Haug sikkert kjennskap til det.

Fordelen ved å få bevis førfor dette er, at den endartede måten man gikk frem på klart tror i dagen og på et så tidlig tidspunkt.

Ulempen er de bølger motparten vil lage, fordi sensuren her har vært i virksomhet.

- b) Dok. 199 - Norums rapporter fra Norge januar-februar 1944 + Norums vitneforklaring om Haugs hensynsløse agitasjon, hvor navn stadig ble nevnt. (Hans forbindelse med den amerikanske legasjon i Stockholm.)
- c) Stein Fossgaards vitneforklaring om Haugs virksomhet innen lærergruppen.
- d) Dok. 212, (Kretsens rapport av 21/3 1944).
- e) Over Bkk. s. 371 (Stavangerbudskapet) med bilag 7 ad mitt brev til adv. J. av 31.okt.: Lærergruppens reaksjon overfor Haugs fremgangsmåte.
- f) Bilag 1-3 ad brev 31/10 til adv Jensen; de tre brev til Trygve Nilsen, Arvid G.Hansen og Jon Hanssen. Okkenhaug skal undersøke, om de ble holdt tilbake av Kontrollkontoret, som fikk dem av det svenske politi, idet de var kommet med en kurer (kommunistrute?) som var blitt tatt. Selv om Haug nekter å ha skrevet dem bør vel Haug og Ribsskog spørres om de har kjennskap til dem.
- g) Dok. 227 og lærer Einar Arogsgaards vitneprov.
- h) Den farlige side ved agitasjonen, at de allierte kunne tro det var greske tilstander i Norge fremgår av statsminister Nygaardsvolds beskjed, gjengitt i Over Bkk. side 379 rettet til Trygve Nilsen i anledning av Nilsens brev, dok. 201 side 370 nederst - side 371.
- i) Dok. 242. Hjemmefrontledelsens redegjørelse for agitasjonen (side 422, avsnitt 4, 3 og 2 nedenfra samt avsnittet, "Nynazismen" på side 428-430.)

II Agitasjonens grunnløshet (og farlighet)

- a) Dok. 184 vedlegg I: Kretsens brev til Statsministeren av 10/11 1943.
- b) Dok. 184, Vedlegg II med bilag 1: Kretsen til Statsministeren 17/11 1943 om dens redegjørelse og henstilling til Haug (Ribsskog møtte ikke)

c) Over Bkk. s. 288 linje 8 - 20: Kretsens brev til statsmin. 23/11 om dens tilsvarende henstilling til Trygve Nilsen (Sven Svenson tilstede)

d) Dok. 217, vedlegg 2 (side 391-2) jfr. Over Bkk. s. 319-21, Kretsens og KKa PM inneholdende redegjørelse til distriktenes hjemmefrontledelser (koordinasjonspunkter) datert 25. januar 1944.

1) for den hemmelige organisering av siviladministrasjonen med sikte på invasjon og frigjøring såm Regjeringen (etter drøftelser med Kretsen) hadde vedtatt for å sikre invasjonen og for å undgå fremmed overtagelse eller kontroll av vår siviladministrasjon og

2) for at spørsmålet om gjeninnkallelsen av det i 1936 valgte Storting lå i Stortingets egne hender.

e) Dok. 194 - overfor "kup-planene", Bierings forklaring i Stockholm 25 januar 1944: "eggeringsspørsmålet etter befrielsen har overhodet ikke vært diskutert av hjemmefrontledelsen (Biering kom med i Kretsen forsømmeren 1943)

Derson Haug fastholder at Kretsen hadde planer om statskup og får føre vitner om dette (Røseid + odelstingsreferatet) bør Berg, Jahn, F.S., Thommessen, Johannessen, Iversen og Skjønberg vise til vårt brev til statsministeren av 10/11 1943. (Dok. 184, Vedlegg I) og til vårt PM av 25/1 1944 (dok. 217 vedlegg 2, jfr. Over Bkk. s. 319-21.)

Blir det i samme forbindelse påstått at Kretsen fikk Høyesterett til å uttale seg om at det gamle storting ikke lenger kunne sammenkalles, bør de av oss ^{mai-juni 1942} som møttes første gang siden Hartmanns avreise sommeren 1941 for å drøfte aksjonen mot Arbeids-sambandet samt svare på en forespørsel fra Trygve Lie (På bred front side 250-252) og Over Bakkek. s.) forelegges spørsmål om påstanden er riktig. Og om stortingsspørsmålet overhodet var på tale. Eller andre politiske spørsmål enn det Lie hadde forelagt oss.

Jens Boyesen som fikk møtet istand kan vel best forklare seg om dette, men også Berg, Jahn, Okkenhaug og jeg og ikke minst Halvard Lange.

Ad prosedyren.

Temmelig avgjørende skulle vel også Dok. 264 være, Hjemme-
frontledelsens proklamasjon av 12 april 1944, kringkastet fra London
17 mai 1944. Her finner man vårt politiske syn: "Etter vår grunn-
lov er det folket selv som skal stikke ut den politiske kurs, etter
fritt ordskifte, gjennom alminnelige valg så snart etter våpenstill-
standen som dette er teknisk mulig.

De to første hovedpunkt r som alle gode nordmenn står sammen om er

- "1. Et fritt, uavhengig Norge.
2. Øyeblikkelig og full gjenopprettelse av demokratiet, ytrings-
friheten, rettssikkerheten, frie valg."

Dok. 245 viser, at også kommunistene etter dette tilsa hjemme-
frontledelsen sin støtte. Se især vedlegg 3, deres henvendelse til
Den norske Regjerings representanter i Norge og Den norske regjering
i London." side 442 nest nederste linje til 443 mitt på siden. Også
i vedlegg 2, side 442 annet avsnitt fremheves det samme. (I dette
dokument går kommunistene ut fra (s. 440 nederst - 441 linje 11 og
side 441 siste avsnitts to første avsnitt, at proklamasjonen er et
svar på egen følge av deres henvendelse til Regjeringen av 5 mai.
Men proklamasjonen var skrevet allerede 12 april.)

(Dok. 248 viser, at Hjemmefrontutvalget for Buskerud, inklusiv
kommunistmedlemmet, sluttet opp om hjemmefrontledelsen).

"Dok. 243. P.M. fra en radikal gruppe i Stockholm, datert
10/7 1944 om agitasjonen på hjemmefronten. Se side 434, siste avsnitt
435 mitterste avsnitt siste setning samt nestnederste avsnitt og
endelig side 436, linje 8-21.)

Dok. 250. Norums rapport fra Norge, side 456, 3 nederste linjer 457 linje 5-7 og 13-22.

Såvidt jeg kan se var der siden, altså i tiden mai 44 - mai 45, ingen nevneverdig agitasjon mot hjemmefrontledelsen.

I "R & Hj." har jeg bare funnet ett eksempel: Dok. 271 (s.500) melder omto artikler av Peder Furubotn, i den svenske kommunistavis Ny Dag for 1. og 2./11 1944.

Og i januar 1945 skrev redaktør Hesse under konferanse med Haug et skrift "Alvorlige Ord", se Vogts artikler i Østlendingen jan. 1951. - en utpreget kamp mot vindmøller, bygget på grunnløst hjernespin.

Se i motsetning hertil dok. 300, Hjemmefrontens proklamasjon av 20.mars 1945, kringkastet i april, side 550, to siste linjer og s. 551 post 1 s. 557 nederst.

Jeg har også gjennomgått Bulletinen for 1944-45, men har ikke kunnet finne noesomhelst med antydning av en slik tendens som av Haug hevdet.

Sam Knutzen bør vel - uansett at mortifikasjon~~er~~ innrømmes - til frifinnelse for straff og oppreisning kunne påberope strl. § 250.

Bevis for at Haug ^{for} burde straffslått at hans agitasjon var grunnløs:

Brevet i Over Bkk. s. 252, dersom avgjørende bevis for Haugs forfatterskap i vitneprov fra Okkenhaug.

mine møter med Haug i september 1943, nevnt i Over Bkk. s. 252 (jfr. mitt brev av 31 okt. 1950 til adv. J. (som altså ikke fremlegges) side 10 l. 10 ff og side 12 nestnederste linje s. 13)

Pål Bergs, Eugen Johannessens - disse to som vitner - Halfdan Jønssons og mitt møte med ham 16. nov. 1943, (R.& Hj. dok. 184 s. 341-3 og Øver Bkk. s. 286)

Norums vitneprov om møte med ham i januar 1944 og
vårt P.M. av 25. januar 1944, besvart av Haug bl.a. i Stava
budskapet. Over Bkk. s. 371.

Stavangerbudskapetets agitasjon må antas å være utilbørlig adferd
overfor motstandsbevegelsen. Jfr. Lærerledelsens vedtak, bilag 7 ad
mitt brev av 31 okt. til adv. J.

Om Haugs innstilling - selv om det er 2 måneders senere vises t
Einar Krogsruds prov og dok. 227.

Ifølge Skeies Strafferett II 1ste utg. s. 240 kan den krenkede
afferd være en handling, som ikke er straffbar. Og den kan være en
krenkelse ikke mot injurianten, men mot en tredje ~~xxx~~ person eller mot
almene interesser. Skeie nevner RT 1913 s. 750. Se også Kjerschow s.
624-5 med henvisninger - også om det tilfelle at injurianten feilakti
tror at utilbørlig adferd foreligger, Skeie: Avhandling^{er} s. 87.